

Muzyka, która leczy

Czy wiesz, jakie znaczenie ma muzyka dla rozwoju dziecka? Jego słuchu, inteligencji i wrażliwości?

Odnoszę wrażenie, że nie jest to dobrze znany temat nauczycielom i specjalistom, o ile nie są zawodowymi muzykami.

Niemal wszystkie rozważania teoretyczne na temat kompozycji muzycznych i sposobów ich interpretacji, podkreślają znaczenie muzyki, jako niezastąpionego medium w procesie komunikowania uczuć i emocji. Z tego powodu muzyka stanowi istotną rolę w rozwoju dziecka, a później w życiu dorosłego już człowieka.

Prekursorem badań nad wpływem muzyki na percepcję słuchową, aparat słuchowy i mózg był profesor **Alfred Tomatis** - francuski specjalista chorób uszu (otolaryngolog). Zajmował się zagadnieniem stymulacji słuchowej u dzieci z zaburzeniami mowy i komunikacji. Systematyczne poszukiwania doprowadziły go do odkrycia zjawiska, które później nazwane zostało efektem Mozarta.

Tomatis wykazał, że ucho jest organem nie tylko do słyszenia i słuchania, ale również:

- instrumentem równowagi,
- wyprostowanej postawy ciała,
- kontrolującym orientację przestrzenną,
- kontrolującym mowę, język i głos,
- organem, który energetyzuje korę mózgową, przygotowując do świadomego przyjmowania bodźców z otoczenia.
- poprawiającym koncentrację uwagi,

prof. Alfred Tomatis

- wzrost kreatywności,
- lepsze zapamiętywanie,
- podwyższenie motywacji i organizacji w zakresie codziennych obowiązków,
- normalizację napięcia mięśniowego, co wpływa na prawidłową postawę ciała.

Co to jest APD?

Jeśli dochodzi do deficytów w przetwarzaniu bodźców słuchowych, docierających do mózgu drogą powietrzną (przez uszy) lub kostną (przez kości czaszki), mamy do czynienia z pewnego rodzaju zaburzeniem odbioru sygnałów słuchowych przez centralny układ nerwowy.

Zaburzenia przetwarzania słuchowego często są przyczyną opóźnień w nauce, trudności w czytaniu i pisaniu oraz zaburzeń zachowania.

Zaburzenia przetwarzania słuchowego (CAPD – Central Auditory Processing Disorders) odnoszą się do trudności w przetwarzaniu informacji słuchowej na poziomie centralnego układu nerwowego, przy prawidłowej budowie i pracy części obwodowej. Są to procesy będące podstawą takich umiejętności jak: lokalizacja i lateralizacja dźwięków, różnicowanie dźwięków, rozpoznawanie wzorców dźwiękowych, analiza czasowych aspektów sygnału dźwiękowego oraz integracja czasowa dźwięków.

Można dobrze słyszeć, ale czasami niewłaściwie interpretować pod względem emocjonalnym docierające do nas informacje. Taka niewłaściwa interpretacja jest nie tylko źródłem nieporozumień i rodzi problemy w relacjach społecznych, ale też staje się powodem narastającej frustracji. Dziecko może pomyśleć, że nie rozumie innych, zaś inni nie potrafią zrozumieć jego. W konsekwencji pojawiają się trudne zachowania – wybuchy agresji, narastający lęk, czasem także depresja.

Obserwując moich pacjentów oraz własne dzieci, które były poddane terapii przetwarzania słuchowego metodą Tomatisa, widzę, jaką ogromną rolę odgrywa właśnie odpowiednie przetwarzanie bodźców słuchowych przez nasz mózg. Jak wpływa na harmonijny rozwój oraz funkcjonowanie zarówno dziecka, jak i dorosłego.

Na co warto zwrócić uwagę?

Jeśli dziecko wydaje się być "nieobecne", w swoim świecie, nie słucha, co się do niego mówi, a wiadomo, że słuch fizjologiczny ma prawidłowy, jeśli jest bardzo ruchliwe, podenerwowane, rozedrgane i nie może

spokojnie "usiedzieć w miejscu", warto przyrzeć się kwestii APD. Dobrze skonsultować to najpierw z logopedą, gdyż zaburzenia przetwarzania słuchowego bywają często mylone z innymi trudnościami w uczeniu się, nadpobudliwością psychoruchową (ADHD), a nawet depresją.

Do typowych objawów zaburzeń przetwarzania słuchowego zalicza się:

- trudności w słyszeniu w hałasie,
- trudności w spełnianiu poleceń słownych,
- trudności w spełnianiu złożonych poleceń,
- przekręcanie podobnie brzmiących słów,
- częste prośby o powtórzenie,
- łatwe rozpraszenie się,
- trudności w czytaniu i pisaniu,
- trudności w koncentracji uwagi,
- nadwrażliwość na głośne dźwięki.

Wstępną diagnozę może postawić specjalista z poradni psychologiczno-pedagogicznej, która prowadzi działalność diagnostyczną w tym kierunku. Jednak właściwe rozpoznanie należy do audiologa bądź otolaryngologa.

Metod diagnozy i terapii jest kilka. Wybór może być uzależniony od ich dostępności oraz możliwości finansowych rodzica. Każda z metod nieco się różni od siebie, ale cel jest wspólny dla wszystkich- zniwelować deficyty i usprawnić przekaz do centralnego układu nerwowego sygnałów słuchowych drogą powietrzną i kostną.

Najczęściej stosowanymi metodami są:

metoda *Neuroflow*, metoda Johansena, metoda Tomatisa, metoda Warnkego, Stymulacja Percepcji Sensorycznej metodą Skarżyńskiego (SPPS-S).

Każda z tych metod wymagałaby osobnego wyjaśnienia, co w krótkim artykule byłoby niełatwe do zrobienia. Sygnalizuję ich istnienie i zachęcam do samodzielnego zgłębienia tematu.

Co, jeśli nie (kosztowna) terapia?

Dziecko otrzymało diagnozę zaburzeń APD, ale rodzica niekoniecznie stać na prywatną terapię, która nie ukrywajmy, do tanich nie należy (najbardziej przystępna cenowo jest metoda *Neuroflow* oraz metoda Warnkego, najdroższa metoda Tomatisa).

Co zrobić, aby mimo wszystko pomóc dziecku?

Odpowiedź jest zawarta już na początku moich rozważań. Najlepiej zapewnić dziecku trening słuchu poprzez choćby najprostsze metody umuzykalniania- śpiewanie, słuchanie muzyki (poza disco polo), gra na instrumentach. Bardzo istotne jest także ograniczenie korzystania z telefonu i tabletu, do których dzieci często są "przyklejone" przez większość dnia, a co jednak prowadzi do rozregulowania integracji sensorycznej, w tym także słuchowej.

Reasumując, muzyka jako najbardziej podstawowa forma wyrażania emocji, przekazywania informacji (np. piosenka), relaksu, ma znaczenie również terapeutyczne, wspierając holistyczny rozwój człowieka. Dlatego warto poświęcić więcej uwagi i znaleźć więcej czasu na jej praktykowanie w przedszkolach, szkołach i naszych domach.

Kamila Posobkiewicz- logopeda